

PROZA

Lela B. Njatin

Noč v Ljubljani

ko obračam ključ v ključavnici, ne čutim, da bi odmaknil vzmeti v njej. v šopu ključev, ki jih stiskam v dlani in s katerimi je skupaj priklenjen na karabinu, je ta ključ najlažji, aluminijast. v ključavnici ni zaznati nikakršnega odpora, ko ga zasukam. vrata so zaklenjena, a odkleniti jih je mogoče, kot da bi s pogledom vrtal v misel, ne eno ne drugo nima prave teže, in kadar se stakneta, je med njima razlika komaj zaznavna, saj nimata ne oblike, ne barve, ne gostote, le čutiti je mogoče, da sta, in tudi to, da pogled prebada misel. in najbolj pogosto je misel tista, ki se zato odmakne, pogled pa potem nekako obvisi v zraku.

ko pritisnem na kljuko, se vrata odprejo. nekaj trenutkov aluminijasti ključ štrli iz šopa v moji pesti kot peresno lahek miniaturnen morski pes, ki z eno samo zobato čeljustjo čaka, da bo zgrabil žrtev, in ko zaprem vrata za seboj, potem ko sem vstopila, ga potešim, ko ga znova vtaknem v ključavnico in tam pustim, da na karabinu visijo z njega še vsi drugi. medtem ko on tam trdno tiči, drugi kot brezvredna trupla še nekaj časa nihajo, kakor niha verižica, ki jo hip nato zatakнем v režo nad ključavnico.

ne da bi prižgala luč, spustim potovalko ob vratih na tla in si v počepu sezujem čevlje. prostor je poln vročine, ki takoj objame moje čelo z vencem potnih kapelj. oplesk vonja po zažganem. najprej stopim do oken, da jih odprem, žaluzij ne dvignem, le razprem kovinske letvice in rezko se oglasijo, mesece negibne, prepuščene soncu in dežju.

zunaj je prav tako vroče. toplota se zažene skoz žaluzije v stanovanje, da jo na mokrem čelu čutim kot blagodejno sapo, vendar vse takoj spet obstane, sopara se raztegne po sobah in se oprime sten kot zadušljiva sluz. prenikne skoz mojo srajco, moje hlače, prepoji blazino stola, na katerega sedem, prepoji tudi prt mize, na katero naslonim komolce, in se s prahom v njegovem tkanju sprime v kopreno, ki se svaljka, ko premikam roke, in lepi nanje.

skoz žaluzije, razprte v rešetke, gledam mesto. stavba kmalu nasproti okna mi krajša razgled, vsa temna je, odprta okna boljše vame kakor ožganine, ker so bolj črna od nje. za njo je še eno obzidje stavb, iz vseh boljčijo ogljene votline, a tu in tam so

očesca razsvetljena, in ko zrem tja, iščem človeške postave. noč je že debela, s svojo maso krepi vročino in ljudje znotraj stavb so negibni, opečeni so od žgočega dne, mirujejo, kot da bi bili živa rana, ki jo sleherni gib razpoči, in takrat iz nje vdre gnoj v poletju zadušeni dejanj, naslag presušeni želja in naplavin postanih hotenj.

tam zunaj se noč ne oglašja z zvoki, slišim jo utripati kakor napihujoče se mehurje žab, zarinjenih v blato obdobja neurejenega časa, ne razčlenjenega po meri človeka, temveč presihajočega skoz človeško žejo. dogodivščine, ki so si jih za ta letni čas predpisali ljudje, žre pripeka. temno nebo je skrojeno po meri nenehnega poslavljanja od uničenih načrtov. pomirja me nezmožnost mojih someščanov, da bi, kadar temperaturo njihovih teles prevlada temperatura okolja, zajeli mimobržeči čas in ga napeljali na kolesa svoje nečimrnosti. kadar se vrnem v takšnem vremenu, mi je edino prav. samo takrat se počutim, da nisem tu, ker so mi predpisali.

obsedim, dokler ni vsa moja koža, kolikor je moli izpod oblačil, prevlečena s kapljicami potu, kakor da bi jo prešel najfinejši prš prhe. otresam jih, medtem ko se sprehodim po stanovanju: izklopljen, priprt hladilnik, z rjuhami prekrita naslonjača, zložena postelja, zvita preproga, telefon z izključenim odzivnikom, odvite varovalke, klešče v umivalniku ob vodnem ventilu ... najprej vtaknem v vtičnico vtičač radia, da zasvetijo lučke na njegovi kontrolni plošči in se iz daljave približa glasba, a se ji takoj odrečem. tišina noči je bolj prijetna.

znova pogledam skoz okno, tokrat prek hiš. za njimi je gozdnat hrib, za njim spet hiše. prav tako v hiši, daleč, daleč naprej, v nekem drugem mestu na drugi strani zemlje, kjer je zdaj dan, tiči boštjan. popotnik kakor jaz, nikoli ne sme prestopiti meje dneva in noči, to meno časa je treba preživeti na enem samem kraju, potem ko umreš, ne da bi izdihnil. boštjan, tomaž, pred njim drugi tomaž, ivo in jaz – drveči kot kometi, za katerimi se iskri sled pričakovanja, v smeri spoznanja prehitevamo trenutek svoje smrti, naveličani izmikajočih se odgovorov se zatekamo tja, kjer ni vprašanj. medtem ko se v mestih naših življenj o nas pogovarjajo: "ni jih več," se tam, kamor pripotujemo, pojavljamo v oknih hiš. opazijo nas, ne da bi se spraševali, kdo smo, od kod, kaj pravzaprav počnemo, kam odhajamo, podobe smo, ki jih uokvirjajo okna sosednjih stavb, ki so še bolj pogosto, kot se pojavljamo v njih, prazna, in uprizarjamo zgodbe v delčkih, premajhnih, da bi pripovedovale.

v katero okno naj se postavim: kuhinja? soba? obstanem, kjer sem, v kuhinji primem za vrstico žaluzij, zamaščena je od zraka, večino leta edinega stanovalca v tem prostoru, negibnega, da se gosti in pritiska, gladi, voska. ko potegujem vrstico, škriplje, zvok se odbija od stene nasproti k meni in nazaj. zoglenele odprtine v njej le zevajo in nič ne zmoti enovitosti svetlobe, ki jih tu in tam zaliva. naslonim se na okensko polico in pomolim glavo ven: noč ostaja negibna. kot da ljudje počivajo s hrbtom proti svetu.

zdaj prižgem luč. v kuhinji stoji miza tik pod oknom, stanujoči tam čez je ne vidijo. prejšnjič sva oba z boštjanom vpila in se prepirala za to mizo, da bi pritegnila poglede ljudi, se vtisnila v njihovo zavest kot nekaj, kar obstaja, in tako pridobila opravičilo, da

naju še zadržujejo med njimi. kadar sem sama, je teže.

curek potu mi steče po tilniku in med prsmi se mi zarosi. nagnem se nad mizo in pogladim gubo, ki teče po sredini prta kot sled odpora likalniku. tudi ploskev mize je gladka, prt mi pod prsti drsi, ko ga ravnam. oprimem se roba in v razkoraku s kolenom naprej stopim na mizo, v povezanem gibu na njej obklečim in se oprimem okenskega podboja. usločim se skozenj ven, srajca se mi zalepi na trup s tekočino, ki jo iz mene izžema vročina, in obvisim. stavba nasproti odmeva izumrlo. s kroženjem glave krmilim svoj pogled po bazenu hiš, brzi, nobeno oko ga ne spotakne.

nato spustim podboj.

spročena proti asfaltu dna mestne brezbriznosti, s koticom očesa skoz kapljo znoja na trepalnici v otopeni noči zaznam drobno rdečo piko – žareči konec cigarete v temnem oknu nasproti.